

Allmenntmedisinen, Aplf og NSAM

Fastlegeordningen er på plass. I Legeforeningen generelt er det slått til lyd for at faget skal spille en større rolle i foreningen, og det er nedsatt et organisasjonsutvalg som skal se på alle sider av Legeforeningens organisasjon. På denne bakgrunn tok styret og fagutvalget i Alment praktiserende lægers forening (Aplf) i mars 2002 skriftlig kontakt med Norsk selskap for allmenntmedisin (NSAM) for igjen å sondere mulighetene for i fellesskap å se på fremtiden for den allmenntmedisinske fagutviklingen. Vi fikk positivt svar, og har nå en intern diskusjon i Aplf om hvordan vi skal gå videre.

Tidsskriftets intervju med NSAM-leder Anna Stavdal (1), har fått oss til å stoppe opp et øyeblikk. Stavdal stiller i intervjuet Aplf, faget allmenntmedisin og fagutviklingsarbeidet i et underlig lys. Vi har derfor behov for å tilføre debatten noen faktiske opplysninger og en kommentar.

Alment praktiserende lægers forening ble stiftet i 1938, og Fagutvalget ble etablert som et underutvalg allerede ved stiftelsen. Fra slutten av 1950-årene skjedde det en gradvis utvikling av faget allmenntmedisin. Norsk allmenntmedisin var på denne tiden i front i Europa og inspirerte bl.a. opprettelsen av Royal College of General Practitioners i England (2). Aplf drøftet allerede i 1962 opprettelsen av en spesialitet i allmenntmedisin og tok i 1964 initiativ til å utrede allmenntmedisinen som et universitetsfag (Mathisen-utvalget). Institutt for allmenntmedisin i Oslo ble etablert i 1968, men spesialiteten i allmenntmedisin så ikke dagens lys før 1. januar 1986 (3).

Etter at Norsk selskap for allmenntmedisin ble etablert i 1983 har både Fagutvalget i Aplf og NSAM drevet fagutvikling. Formelt sett er Fagutvalget i Aplf et underutvalg av styret i Aplf, men det legger selv i stor grad premissene for sitt arbeid. Sammen med kurskomiteene for de seks årlige Aplf-kursene har Fagutvalget gode rammer og kapasitet for å drive fagutvikling. I tillegg bidrar Fagutvalget med faglige premisser for fagforeningsvirksomheten. De gode resultatene med fastlegeordningen ville neppe vært mulig å oppnå uten et dyktig og engasjert fagutvalg. Den korte veien til styret i Aplf gjør det lett å få omsatt fagutviklingen i praktisk politikk.

Leder og de seks øvrige medlemmene av Fagutvalget velges fritt av generalforsamlin-

gen i Aplf hvert annet år. Det skal være valg på nytt fagutvalg under Aplfs generalforsamling 23. august 2002 i Stavanger.

Den periodevise spenningen mellom Aplf og NSAM har sine røtter tilbake til 1980-årene. Opprettelsen av NSAM var smertefull, noe som skyldtes politiske motsetninger og ulik virkelighetsoppfatning av faget allmenntmedisin. Det oppstod ganske snart debatt om fordeling av oppgaver som tradisjonelt hadde vært tillagt Aplf. Uenigheten har også vært merkbar de siste årene i forhold til samkjøring av kreftene i forbindelse med fastlegeforhandlingene.

Likefullt har det vært bygd broer mellom foreningene. Vi samarbeider i dag spesielt tett i Felles EDB-utvalg for primærmedisin (Fedb-UP), sammen med Offentlige legers landsforening (OLL), og i Felles kvalitetsutvalg for primærmedisin (KUP). Aplf ved Fagutvalget er også representert i Allmenntmedisinsk forskningsutvalg (AFU). Lederne i de primærmedisinske foreningene møtes jevnlig for å drøfte felles problemstillinger.

Intervjuet med Stavdal (1) er vinklet slik at man får inntrykk av at det bare er NSAM som forvalter legitimiteten, troverdigheten og akademiet i allmenntmedisinen. Hvis målet er å bli tatt på alvor både i akademiet og i Legeforeningens organisasjonsdebatt, kan man ikke se problemstillingen så ensidig. Stavdals påstander om at «fagutvalget ikke selv legger premissene for sitt arbeid» og «verken har rammer eller kapasitet til å drive fagutvikling» faller på den lange strøm av bidrag fra Fagutvalget i Tidsskriftets spalter de siste 10–15 årene, hvorav noen få nevnes her (4–6).

Styret i NSAM synes å ha en sterk tro på at bare man ikke er sammen med fagforeningens organisatorisk, så er man fri og uavhengig i fagutviklingsarbeidet. I Aplf tror vi virkeligheten er mer komplisert. Et stort flertall i Legeforeningens sentralstyre og landsstyre i juni 2001 sa det slik: «Det er vanskelig å se at det i dette ligger konfliktområder hvor fag og fagforening kolliderer på en ødeleggende måte, men det krever stor grad av etterrettelighet i alle typer diskusjoner som involverer fag og arbeidsforhold. Hvis man greier det, kan det være en fordel med den seriositet og tyngde som ligger i at fagforeningen også organiserer det medisinsk-faglige arbeidet.»

Liksom NSAM ønsker å bli behandlet med respekt, har Aplf og Fagutvalget et øns-

ke om det samme. Dette tror vi at vi kan få til i det videre arbeidet med å forme det allmenntmedisinske fagområdets fremtid. Dette må skje gjennom en åpen og bred debatt både i og utenfor foreningenes organer. De organisatoriske endringene får eventuelt komme som en konsekvens av de konklusjonene vi trekker og av de beslutninger landsstyret etter planen skal ta i 2003 etter en vurdering av organisasjonsutvalgets innstilling.

Kjell Maartmann-Moe

Leder av Alment praktiserende lægers forening

Svein Steinert

Leder av Fagutvalget i Alment praktiserende lægers forening

Den norske lægeforening
Postboks 1152 Sentrum
0107 Oslo

Litteratur

1. Høie IM. Kvinne for sin NSAM-hatt. Tidsskr Nor Lægeforen 2002; 122: 1242–3.
2. Harlem OK, Østensen AI. Foreningens start og utvikling. Tidsskr Nor Lægeforen 1988; 108: 2573–6.
3. Christie F, Westin S. Allmenntmedisinen som fag. Tidsskr Nor Lægeforen 1988; 108: 2581–5.
4. Skarsaune K, Mjell J. Hvem kan seile foruten vind? Norsk allmenntmedisin i 1990-årene. Tidsskr Nor Lægeforen 1996; 116: 2293–4.
5. Brekke M, Steinert S, Bakke HK. Krisetid er mulighetenes tid – rekrutteringen må sikres under fastlegeordningen. Tidsskr Nor Lægeforen 1999; 119: 3722.
6. Brekke M, Gudim HB, Hansen TE, Haavet OR, Leer J, Nylehn P et al. Populasjonsansvaret i fastlegeordningen – blir vi bedre leger etter 1.6.? Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 1725–7.

☞ Se også side 1351